

VIERA
DO
VRECKA

Peter Bučány

EXISTUJE BOH, V KTORÉHO VERÍM?

db

Peter Bučány: Existuje Boh, v ktorého verím?

© Vydavateľstvo DON BOSCO 2025

Fotografie iStock by Getty Images (obálka, s. 30, 40, 53, 66),
pixabay.com (s. 4, 6, 37, 45), Peter Bučány (s. 21, 61),
Wikipedia (s. 26)

Grafický návrh Braňo Gajdoš

Zodpovedná redaktorka Oľga Marková

Jazyková úprava Mariana Páterková

Vydalo Vydavateľstvo DON BOSCO,
Miletičova 7, 821 08 Bratislava,
v roku 2025 ako svoju 731. publikáciu
a ako 153. knihu v edícii Viera do vrečka.

Všetky práva k tomuto dielu sú vyhradené.

www.donbosco.sk

vieradovrecka@donbosco.sk

ISBN 978-80-8074-588-2

Obsah

Úvod	4
Nevybrali sme si	6
Človek a náboženstvo – Ako sa rodí viera podľa Biblie? – Viac ako spánok – Nie je zmluva ako zmluva – Predbehnúť Boha – O čo ti ide, Bože? – Meno bez mena – Vabank – Hodina H	
Od mágie k viere	40
Pohanská viera – Obchodnícka viera – Viera z tradície – Ne- tradičná – Zachrániť Boha – Boh, ktorý patrí len niekomu – Boh pre všetkých – To povedala Panna Mária...	
Záver	66
Použitá a odporúčaná literatúra	71

Úvod

EXISTUJE BOH,
V KTORÉHO VERÍM?

Boli dve priateľky. Jedna bola vdova, od druhej manžel odišiel. Keďže mali deti už „na poriadku“, rozhodli sa ísť spolu na dovolenku. Kúpili si letenky a odcestovali veľmi ďaleko na ostrov. Hneď prvý deň ráno na pláži sa pohádali, ale poriadne. Jedna odišla do hotela, druhá ostala na pláži. Celé zle. Tá pri mori rozmýšľala, čo robiť. Dovolenka pred nimi a ony sa nerozprávajú a okrem toho bývajú spolu v jednej hotelovej izbe. Ako prežiť trinásť dní, ktoré sú pred nimi? Premýšľanie prerušilo zvonenie mobilu. Brat chcel vedieť, či doleteli a či je všetko v poriadku. Priznala sa mu s rannou hádkou. Keď na story s kamarátkou nereagoval a v slúchadle ostalo podozrivo dlhé ticho, opýtala sa ho, čo si o tom myslí. Odpovedal: „Po toľkých rokoch života nevieš, čo robiť? Choď do najbližšieho obchodu. Kúp najväčšiu bonboniéru, akú majú. Potom sa vráť do hotela a povedz kamarátke: Som krava, prepáč mi to, prosím.“ „Iba to?“ povedala do telefónu. Z telefónu sa ozvalo: „Iba to. Prajem ti peknú dovolenku.“ Zložili. O pár minút na hoteli boli dve rozhádané ženy opäť priateľkami.

Samozrejme, nie vždy existujú jednoduché riešenia a odpovede na zložité otázky a situácie. Život nás však učí, že cesta vedie cez našu otvorenosť, uvažovanie, stíšenie sa, načúvanie, pátranie po pravde, skúsenosti ľudí žijúcich pred nami, empatiu, gestá ústretovosti aj cez obeť s príchutou úcty a lásky. Pozývam vás na takúto cestu, tentokrát pre svoju myseľ i srdce hľadať uspokojivú odpoveď na otázku: Existuje Boh, v ktorého verím?

Nevybrali sme si

EXISTUJE BOH,
V KTORÉHO VERÍM?

Životný príbeh každého z nás sa začína narodením. Bezpochyby. Ako však bude pokračovať? Keď sme boli deťmi, nezamýšľali sme sa nad tým. S pribúdajúcimi rokmi mnohí s potešením môžu konštatovať, že sa narodili do dobrej rodiny, starostlivým rodičom. Patríme k tým šťastným ľuďom, ktorí nezažili vojnu, a žijeme relatívne v pokoji. Niektorých ovplyvnil totalitný režim, iných sloboda. Rodinným zvykom, tradíciám, názorom sa nevyhneme, rovnako ani kultúrnym zmenám. Jednotlivé vlny premien spoločnosti nám prinášajú nové myšlienky, názory, vzory a možnosti. A tie nás ovplyvňujú. Prijímame to alebo ono, vytvárame si svoj svet hodnôt a postojov. Niektorí si myslia, že sú proti kultúre imúnni. Ale veľmi sa mýlia. Ani tí, ktorí tvrdia, že nie sú kresťania a kresťanmi sa nenarodili, nevyrastali celý život v sterilnom prostredí inkubátora. To by po narodení museli odletieť na Mars a žiť tam. Nevybrali sme si, do ktorej rodiny sa narodíme, na akom kontinente zapustíme korene, akú kultúru budeme nasávať s materským mliekom a v akom náboženstve vyrastať. Každý človek narodený v kresťanskej kultúre nasáva od malička kresťanské hodnoty, v moslimskej kultúre moslimskú mentalitu a v židovskej kultúre židovské zvyky s tradíciou.

Nájdu sa aj ľudia, ktorí tvrdia že sú čistokrvní ateisti, hoci sa narodili na kresťanskom kontinente s dvetisícročnou kresťanskou tradíciou. Neraz si neuvedomujú, že životné podmienky, v ktorých vyrastali, boli poznačené kresťanstvom, že ich poznanie prešlo cez kresťanské nazeranie na svet a náboženstvo. Počas života držali v rukách a študovali z kníh, ktorých zrod by bol

nemožný bez mníchov, spisovateľov a technológií vznikajúcich dvetisíc rokov na základoch kresťanstva. Ne-prestajne boli obklopení stavbami, ktoré sú symbolmi kresťanskej architektúry, jedli európske jedlo a majú európsku genetiku.

Kultúra, v ktorej vyrastáme a žijeme, ovplyvňuje nielen naše myslenie a správanie, ale hlboko sa vpisuje do nášho mozgu a génov. A za to, čím sme, ale aj za to, čím nie sme, vďačíme prostrediu, v ktorom sme sa narodili, a kultúre, v ktorej žijeme.

A dodajme, že tento vplyv nepôsobí len na formovanie osobnosti každého z nás, ale rovnako vplýva aj na naše predstavy o Bohu, náboženstve a na našu vieru.

Človek a náboženstvo

Vedci, ktorí skúmajú vývoj človeka na zemi, tvrdia, že je to asi desaťtisíc rokov, čo človek prešiel od lovenia a zbierania plodov k obrábaniu pôdy. V určitom období si začal hľadať miesta, kde by sa usadil. Tam sa potom snažil udomáčňovať zvieratá a zušľachťovať divé rastliny. Bol to človek, ktorého pomenovali *Homo sapiens*. Vzpriamene držal telo, prejavovala sa u neho rozumová inteligencia a schopnosť rozprávať. Rovnako si uvedomoval sám seba, dokázal vytvárať vzťahy a kultúru.

A niekde na tomto stupni vývoja človeka uvažuje anglický antropológ Edward Burnett Tylor (1832 – 1917) o prvopočiatku náboženstva. Vo svojich štúdiách sa snažil dopátrať k pôvodu náboženstva. Na základe veľkého množstva zhromaždeného materiálu dochádza k záveru, že človek sa vo všetkých kultúrach vyvíja približne rovnako a náboženstvo sa vyvíja spoločne s ním.

Tento predpoklad Tylorovi umožnil uplatniť jednotný model o pôvode náboženstva prakticky na všetky kultúry. Podľa neho pôvod náboženstva spočíva v tzv. animizme (lat. *anima* – duša), teda v archaickej, všeobecne rozšírenej viere v samostatnú dušu. Tylor sa prikláňa k názoru, že viera v dušu človeka sa vyvinula z dualizmu ľudskej skúsenosti, keď bol človek nútený konfrontovať každodenné skúsenosti so zážitkami napr. zo spánku. Uvedomoval si rozdiel medzi spiacim a bdelym človekom, medzi mŕtvym a živým a podobne. Podľa antropológa sa výsledkom týchto protikladných skúseností a úsilia o ich vysvetlenie stala viera, že človek má samostatnú dušu, ktorá stojí mimo každodennej skúsenosti a mimo hmotného sveta. Z viery v dušu vznikla viera v duchov a v duchovné bytosti.

Môžeme povedať, že Tylor videl pôvod náboženstva vo viere v nesmrteľnú dušu. Jeho model animizmu bol do istej miery aj odpoveďou na tvrdenia britského sociológa a filozofa Herberta Spencera (1820 – 1903). Spencer vychádzal z predpokladu, že náboženstvo vzniklo z kultu predkov. Bola to forma náboženstva, ktorej základom je uctievanie zomrelých predkov. Objavuje sa u mnohých spoločností, ktoré veria v posmrtný život. Títo ľudia tiež často veria, že ich zomrelí príbuzní môžu do ich života zasahovať. Chcú si ich nakloniť a prinútiť ich, aby im do života nezasahovali negatívnym spôsobom. Preto im začínú preukazovať úctu rôznymi spôsobmi (prinášaním obiet a podobne), čím vzniká kult predkov.

Uctievanie predkov sa nemusí vzťahovať len na priamych príbuzných, ale môže sa týkať aj zomrelých daného kmeňa. Osobitná úcta býva preukazovaná zosnu-

lým, ktorí sa za svojho života tešili výsadnému alebo dôležitejšiemu postaveniu než väčšina iných členov daného spoločenstva.

Postupné „zbožšťovanie“ predkov vyústilo až do náboženstva. Obe teórie, Tylorova aj Spencerova, na prvý pohľad odlišné, majú jedno spoločné: tak ako sa mení človek, ako sa prispôsobuje prostrediu v priebehu času, tak sa vyvíja a mení v čase jeho náboženstvo. Čo, ako vidíme, vychádza z tvrdení evolučnej teórie Charlesa Darwina.

Sme si vedomí, že človek hľadá v dejinách akéhosi pôvodcu svojho života, túži s ním komunikovať, vytvárať vzťah. Rád by mu rozumel, naklonil si ho, bol s ním za dobre a mal ho na blízku, keď sa ocitne v nebezpečných situáciách či v ohrození svojho života.

Človek je tvor zvedavý a zaujíma ho všetko. Vo svojom skúmaní života a sveta nemôže obísť náboženstvo, ktoré je súčasťou jeho civilizácie. Nechajme vedcov, nech si kladú otázky o vzniku náboženstva a nech pre nás na ne nachádzajú čo najpravdivejšie odpovede.

My sa pozrime podrobnejšie na príbeh jedného muža a jeho klanu, ktorý si rovnako kladie otázky o vyššej bytosti, jeho moci a ktorého formuje kultúra mnohých božstiev.

Ako sa rodí viera podľa Biblie?

Bol muž, ktorý nebol chudobný. Mal množstvo stád, striebra a zlata. Nebol slabý. Keď mu zajali synovca, dokázal sa postaviť do boja proti elamskému kráľovi a jeho spojencom.